

**ДВНЗ “ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я.ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ”**

Кафедра невідкладної та екстреної медичної допомоги

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи проф. А.Г. Шульгай
“ ____ ” _____, 2016 рік.

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

"Внутрішня медицина з інфекційними хворобами та фтизіатрією"

**«ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА.
НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ»**

напрямок підготовки 1201 Медицина
спеціальність 7.12010001 «Лікувальна справа»
факультет медичний
2016-2017 навчальний рік

Розробники: д.мед.н., проф.. Швед М.І.,
к.мед. н., доц.. Мартинюк Л.П.

Робочу програму схвалено на засіданні
кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги

Протокол від “24” червня 2016 року №12

Завідувач кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги
професор Швед М.І.

© Тернопіль, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань 1201 Медицина	Нормативна
		Рік підготовки
	7.12010001 «Лікувальна справа»	6-й
		Семестр
		11-12-й
Загальна кількість годин –135	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	Лекції
		0 год.
Практичні		
78 год.		
Лабораторні		
0 год.		
Самостійна робота		
57 год.		
Індивідуальні завдання:		
0 год.		
Вид контролю:		
Тестовий модульний контроль		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 57,78:42,22

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Внутрішня медицина як навчальна дисципліна базується на вивченні студентами на кафедрі невідкладних станів у внутрішній медицині та є закріплення знань та вмінь, що були набуті на попередніх курсах, для підготовки лікаря загальної практики, який покликаний надавати своєчасну кваліфіковану невідкладну медичну допомогу в стаціонарних або амбулаторно- поліклінічних умовах, втілювати в життя принципи сімейної медицини, формувати у пацієнтів здоровий спосіб життя.

Зважаючи на ті обставини, що сьогодення наука неухильно переходить на природничо-наукову основу, необхідно вчити науково освіченого лікаря, який би досконало знав, з одного боку, зміст хвороби, з другого - механізм дії тих методів і засобів лікування, які плануються до застосовування у конкретного хворого з тим, щоб не викликати хвороб лікування.

Завдання:

- Навчити студентів надавати своєчасну кваліфіковану невідкладну медичну допомогу в стаціонарних або амбулаторно- поліклінічних умовах, втілювати в життя принципи сімейної медицини, формувати у пацієнтів здоровий спосіб життя
- Розкрити практичні аспекти надання невідкладної медичної допомоги різним категоріям пацієнтів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент

Знати:

- етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених терапевтичних захворювань згідно списку 1 ОКХ
- різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань внутрішніх органів
- діагностично-лікувальний алгоритм надання медичної допомоги при невідкладних станах у клініці внутрішніх хвороб

Вміти:

- аналізувати типову клінічну картину найбільш поширених терапевтичних захворювань

- проводити диференціальну діагностику, обґрунтовувати і сформулювати попередній діагноз найбільш поширених захворювань внутрішніх органів
- визначити тактику ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, медикаментозного лікування, реабілітаційні заходи) хворого при найбільш поширених захворюваннях внутрішніх органів та їх ускладненнях
- складати план обстеження хворого та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при типовому перебігу найбільш поширених терапевтичних захворювань та їх ускладненнях
- оцінювати прогноз життя та працездатності при найбільш поширених терапевтичних захворюваннях
- проводити первинну і вторинну профілактику найбільш поширених захворювань внутрішніх органів
- проводити медичні маніпуляції згідно списку 5 ОКХ
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у терапії.

2. Програма навчальної дисципліни

НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ У КЛІНІЦІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ

(Всього годин кредитів 135/4,5 (практичних занять - 78, СРС – 57 годин)

Конкретні цілі

Студенти повинні вміти:

- Проводити диференційний діагноз при основних станах/синдромах, що зустрічаються у відділеннях реанімації та інтенсивної терапії.
- Визначати обсяг обстеження та лікування пацієнтів з невідкладними станами.
- Застосовувати на практиці алгоритми обстеження та ведення хворих з невідкладними станами на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Визначати тактику лікування при невідкладних станів
- Застосовувати стандарти діагностики та лікування хворих у відділення реанімації та інтенсивної терапії.
- Проводити серцево-легеневу реанімація (фіксувати язик, виконувати штучне дихання та непрямий масаж серця)
- Визначати тактику ведення хворих, які перенесли невідкладний стан, що буде покращувати прогноз та сприяти профілактиці їх рецидивів

Модуль проводять у відділення реанімації та інтенсивної терапії клінічних баз кафедр. Кожний студент повинен щоденно оглядати 1-2 пацієнтів (або заповнити учбову історію хвороби з діагнозами/проблемами за темами практичного заняття при відсутності у відділеннях баз кафедри відповідних пацієнтів) з наступними хворобами/станами:

• Гіпертензивний криз	• набряк гортані/набряк Квінке
• Гостра серцева недостатність	• Шоки
• Гострий коронарний синдром	• Шлунково-кишкова кровотеча
• Тромбоемболія легеневої артерії	• Гостра наднирникова недостатність

- Непритомність
- Зупинка кровообігу та дихання
- Гостра дихальна недостатність
- Гостра ниркова недостатність
- Коми

Тема 1. Тактика при зупинці кровообігу та дихання.

Стандарти ургентної діагностики та невідкладної допомоги на позалікарняному та госпітальному етапах. Алгоритми серцево-легеневої реанімації. Медикаментозна підтримка. Тривала підтримка життя та тактика подальшого ведення хворих.

Тема 2. Курація хворого з гіпертензивним кризом

Критерії діагнозу неускладненого та ускладненого гіпертензивного кризу. Стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі залежно від виду криза та характеру ураження органів-мішеней. Профілактика кризів.

Тема 3. Курація хворого з гострим коронарним синдромом.

Диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування хворого з гострим болем у грудній клітці на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика ведення. Терапія, що покращує прогноз. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 4. Курація хворого з тромбоемболією легеневої артерії.

Диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування хворого з тромбоемболією легеневої артерії на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика ведення. Терапія, що покращує прогноз. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 5. Курація хворого з гострою серцевою недостатністю. Критерії діагностики, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування гострої серцевої недостатності на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика лікування в залежності від причини і клінічного варіанту. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 6. Курація хворого з непритомністю. Критерії діагностики, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування хворого з

непритомністю на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика лікування в залежності від причини виникнення та клінічного варіанту. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 7. Курація хворого з пароксизмальними порушеннями ритму

Класифікація, критерії діагностики, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування хворого з пароксизмальними порушеннями ритму на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика лікування в залежності від причини виникнення та клінічного варіанту. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 8. Курація хворого з гострою дихальною недостатністю.

Гостра дихальна недостатність (зокрема, вентиляційна, легенева, внаслідок порушень вентиляційно-перфузійних співвідношень): критерії діагнозу, диференціальна діагностика, стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах залежно від причини і вираженості. Рекомендації щодо профілактики.

Тема 9 Курація хворого з шоком

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та невідкладне лікування на догоспітальному та госпітальному етапах залежно від причини (гіповолемічний, кардіогенний, обструктивний, перерозподільчий, зокрема, анафілактичний, септичний шоки). Подальше ведення хворих.

Стани, зумовлені алергічними реакціями негайного типу (анафілактичний шок, набряк гортані, набряк Квінке): критерії діагнозу, стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Вторинна профілактика.

Тема 10. Курація хворого з шлунково-кишковою кровотечею в тому числі гемотемезіс і мелена.

Шлунково-кишкова кровотеча (зокрема, при варикозному розширенні вен стравоходу, ерозіях шлунку, виразковій хворобі та інших виразках шлунку і дванадцятипалої кишки, злоякісних пухлинах, неспецифічному виразковому коліті, геморагічному васкуліті, геморої): критерії діагностики та диференціальна діагностика. Тактика ведення хворих в залежності від причини і тяжкості перебігу. Роль ендоскопічних, інструментальних та лабораторних

методів обстеження. Консервативне лікування, показання для гемотрансфузії. Показання до ендоскопічного гемостазу або невідкладного хірургічного лікування. Первинна і вторинна профілактика.

Тема 11. Курація хворого з олігоанурією.

Стандарти діагностики та ведення хворих. Тактика ведення хворих в залежності від причини олігоанурії (преренальні, ренальні, постренальні). Роль інструментальних та лабораторних методів обстеження. Консервативне лікування, показання для гемодіалізу. Рекомендації щодо профілактики.

Тема 12 Курація хворого з гіпоглікемічною та кетоацидотичною комами. Критерії діагностики, диференціальна діагностика та лікування гіпоглікемічної та кетоацидотичної коми. Визначення причини і тактика лікування. Рекомендації щодо профілактики.

Тема 13 Курація хворого з недіабетичними комами, в тому числі тиреотоксичним та адісонічним кризом.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та лікування. Визначення причини і тактика лікування в залежності від етіології (коми, які зумовлені первинним ураженням центральної нервової системи, зокрема, при порушеннях мозкового кровообігу, менінгітах; первинно обумовлені втратою організмом електролітів, води; зв'язані з порушенням газообміну, в т.ч. гіпоксична; токсичні, зокрема, уремична, печінкова, алкогольна; при дихальній недостатності; при ендокринних захворюваннях та ін.). Рекомендації щодо профілактики.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

«Невідкладні стани у клініці внутрішньої медицини»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тактика при зупинці кровообігу та дихання. Курація хворого з гострою серцевою недостатністю	6
2	Курація хворого з гіпертензивним кризом	6

3	Курація хворого з гострим коронарним синдромом	6
4	Курація хворого з тромбоемболією легеневої артерії.	6
5	Курація хворого з гострою серцевою недостатністю	6
6	Курація хворого з непритомністю.	6
7	Курація хворого з пароксизмальними порушеннями ритму	6
8	Курація хворого з гострою дихальною недостатністю.	6
9	Курація хворого з шоком	6
10	Курація хворого з шлунково-кишковою кровотечею в тому числі гемотемезис і мелена.	6
11	Курація хворого з олігоанурією	6
12	Курація хворого з гіпоглікемічною та кетоацидотичною комами.	6
13	Курація хворого з недіабетичними комами, в тому числі тиреотоксичним та адісонічним кризом.	6

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ (СРС)
«НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ У КЛІНІЦІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ»**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	39
2	Підготовка та доповідь мультимедійної презентації із заданої теми, зокрема	6
3	Чергування в ПІТ з підготовкою доповіді на практичному занятті	4

4	Виїзд з бригадою екстреної медичної допомоги з підготовкою доповіді на практичному занятті	4
5	Написання тез, статей	4
Разом		57

Оцінювання «Невідкладні стани у клініці внутрішньої медицини»

При проведенні підсумкового контролю перевіряють наступні вміння та практичні навички:

- Діагностування невідкладних станів (Список 3)
- Визначення тактики надання екстреної медичної допомоги (Список 3)
- Надання екстреної медичної допомоги (Список 3)
- Виконання медичних маніпуляцій (Список 5)

Список 3 (НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ)

1. Зупинка кровообігу і дихання
2. Гострий коронарний синдром
3. Гостра серцева недостатність
4. Шоки
5. Гостра дихальна недостатність
6. Спонтанний пневмоторакс
7. Тампонада серця
8. Тромбоемболія легеневої артерії
9. Гіпертензивний криз
10. Пароксизмальні порушення серцевого ритму і порушення провідності серця (пароксизмальна тахікардія та фібриляція/тріпотіння передсердь, високостепеневі атріовентикулярні блокади, синдром Морганьї-Едемса-Стокса)
11. Коми
12. Кровотечі
13. Тиреотоксичний криз

- 14.Непритомність
- 15.Гостра ниркова недостатність
- 16.Набряк Квінке/набряк гортані
- 17.Гостра надниркова недостатність
- 18.Гостра печінкова енцефалопатія

Список 5 (МЕДИЧНІ МАНІПУЛЯЦІЇ)

- 1) Вимірювати артеріальний тиск
- 2) Реєстрація ЕКГ у 12 відведеннях
- 3) Виконувати штучну вентиляцію легень та проводити непрямий масаж серця
- 4) Проводити катетеризацію сечового міхура м'яким катетером
- 5) Проводити ін'єкції лікарських речовин
- 6) Визначати групу крові

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання - це один із завершальних етапів навчальної діяльності та визначення успішності навчання. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за модулі, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Поточну навчальну діяльність студентів контролюють на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Рекомендовані до застосування такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестовий контроль (машинний та безмашинний), розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок, зокрема - уміння правильно проводити курацію хворого, призначати та трактувати результати лабораторного та інструментального обстеження, обґрунтовувати діагноз на підставі аналізу клінічних та додаткових методів обстеження.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати при вивченні кожного модулю, становить 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність - 120 балів, за результатами підсумкового модульного контролю - 80 балів. Таким чином, обирається співвідношення між результатами оцінювання поточної навчальної діяльності і підсумкового модульного контролю 60% до 40%.

Оцінювання поточної навчальної діяльності.

При оцінюванні засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 12 бальною шкалою з використанням прийнятих у ВНЗ та затверджених цикловою медичною комісією критеріїв оцінювання. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Виставлені оцінки конвертуються у бали в залежності від кількості тем у модулі таким чином, щоб кількість балів за оцінку «задовільно» складала 50-60% від кількості балів за оцінку «відмінно». Вага кожної теми в межах одного модуля має бути однаковою, але може бути різною для різних модулів однієї дисципліни і визначається кількістю тем в модулі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальне завдання студента.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент при вивченні модуля, для допуску до підсумкового модульного контролю вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі.

Оцінювання індивідуальних завдань студента.

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише при успішному їх виконанні та захисті. Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості, але не більше 10-12 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумковому модульному контролі.

Підсумковий модульний контроль.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля. До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Студенту, який з поважних причин мав пропуски навчальних занять, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну. Для студентів, які пропустили навчальні заняття без поважних причин, рішення про їх відпрацювання приймається індивідуально деканом факультету. Форми підсумкового контролю стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Оцінювання дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни.

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни. Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни (сума балів за усі модулі (2) ділиться на кількість модулів (2) дисципліни).

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалою ECTS. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється студентам після завершення вивчення дисципліни. Рейтинг розраховується для контингенту студентів однієї спеціальності, які засвоїли навчальну дисципліну і набрали певну кількість балів. Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS (у відповідних деканатах) для занесення до Diploma supplement (додаток до диплому міжнародного зразка), так і в чотирибальну шкалу – «5», «4», «3», «2» (на кафедрах). Ранжування за шкалою ECTS проводиться так:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% студентів
B	Наступні 25% студентів
C	Наступні 30% студентів
D	Наступні 25% студентів
E	Останні 10% студентів

Ранжування з присвоєння оцінок «A», «B», «C», «D», «E» проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю, і успішно завершили вивчення дисципліни.

Оцінки з дисципліни FX, F («2») виставляються студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія студентів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженням регламентом. Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка F виставляється студентам, які відвідали всі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення модуля.

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Наказ МОЗ України № 34 від 15.01.2014 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги».
2. Невідкладні стани в клініці внутрішніх хвороб / Під ред. Г. В. Дзяка. – Дніпропетровськ: Пороги, 2010. - 437 с.

3. Внутрішня медицина. У 3 т. Т. 2 /А.С.Свінцицький, Л.Ф.Конопльова, Ю.І.Фещенко та ін.; За ред. проф. К.М. Амосової. – К.: Медицина, 2009. – 1088 с.
4. Ендокринологія. Підручник / За ред. проф. П.М. Боднара. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 464 стор.
5. Невідкладна медична допомога: Навч. посібник / К.М.Амосова, Б.Г.Безродний, О.А.Бур'янов, Б.М.Венцківський та ін.; За ред. Ф.С.Глумчера, В.Ф.Москаленка. – К.: Медицина, 2006. – 632 с.
6. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. В 3 т. Том 1. «Нова книга», 2009. – 640 с.
7. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. В 3 т. Том 2. «Нова книга», 2009. - 784 с.
8. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. В 3 т. Том 3. «Нова книга», 2010. - 1006 с.

Додаткова

1. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти, діагностика та лікування / За ред. проф. В.М. Коваленка, проф. М.І. Лутая, проф. Ю.М. Сіренка. - К., 2011. –128с.
2. Серцево-судинні захворювання. Рекомендації з діагностики, профілактики та лікування / За ред. В.М.Коваленка, М.І.Лутая. – К.: Моріон, 2011. – 408 с.
3. Эндокринология. Учебник. И.И. Дедов, Г.А. Мельниченко, В.Ф. Фадеев. – М.: Гэотар, 2007. – 432 с.
4. Endocrinology. Textbook / Study Guide for the Practical Classes. Ed by Petro M. Bodnar: - Vinnitsya: Nova Knyha Publishers, 2008. – 496.
5. The Merck Manual of Diagnosis and Therapy, 18th edition /Editors: M.H. Beers, R.S. Porter, Th.V. Jones //Merck Sharp & Dohme Corp., 2006. –2991 p.